

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hakkâri (Colemêrg) başta olmak üzere Zap Havzası, Cilo-Sat Buzulları, Berçelan Yaylaları ve bölge kentleri ile Türkiye genelinde yoğunlaşan madencilik ve rant odaklı faaliyetlerin; su havzaları, mera ve yayla ekosistemleri, orman varlıkları, biyolojik çeşitlilik ve iklim dengesi üzerinde yarattığı çok boyutlu ekolojik tahribatın ve geri dönüşü mümkün olmayan doğa kayıplarının tüm yönleriyle araştırılması; kamu yararı gerekçesiyle yürütülen ruhsatlandırma ve izin süreçlerinin ekolojik sınırlar, yaşam hakkı ve kuşaklar arası adalet ilkeleri bakımından değerlendirilmesi; doğa kırımına yol açtığı yönünde ciddi iddialar bulunan uygulamaların tespit edilmesi ve önlenmesi; ekosistem bütünlüğünü koruyacak yasal, idari ve kurumsal mekanizmaların güçlendirilmesi ve ekolojik adaletin sağlanmasına yönelik gerekli tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

GEREKÇE

Hakkâri (Colemêrg) kentimiz, Zap Havzası, Cilo-Sat Buzulları, Berçelan Yaylaları, Şemdinli (Şemzînan), Çukurca (Çelê), Yüksekova (Gever) ve Esendere koridoruyla birlikte bölgenin en önemli ekolojik yaşam alanlarından biridir. Binlerce yılda oluşmuş dağ ekosistemleri, su havzaları, endemik türler, yaylacılık kültürü ve toplumsal yaşam hafızası bugün çok boyutlu bir ekolojik yıkım tehdidi altındadır.

Son yıllarda Hakkâri-Şırnak hattında yoğunlaşan madencilik faaliyetleri, güvenlik gerekçesiyle açılan yollar, yayla ve mera alanlarına yönelik müdahaleler ile doğa; yaşayan bir varlık olmaktan çıkarılarak piyasa mantığı içerisinde tüketilebilir bir hammadde deposuna indirgenmiştir. Resmî raporlarda Hakkâri-Şırnak bölgesinin Türkiye'nin en büyük kurşun-çinko provenslerinden biri olduğu, bölgede 100 milyon ton düzeyinde kurşun ve çinko potansiyeli bulunduğu belirtilmektedir. Buna bağlı olarak Zap Vadisi'nden Çukurca'ya, Şemdinli'den Berçelan'a kadar uzanan geniş coğrafyada yüzü aşkın ruhsat sahasının bulunduğu ifade edilmektedir.

Türkiye genelinde ise madencilik politikaları ekolojik sınırları aşmış durumdadır. Son yıllarda ruhsatlandırılan alanların sayısındaki olağanüstü artış, doğal varlıkların korunmasını değil, sermayenin erişimine açılmasını önceleyen bir anlayışın kurumsallaştığını göstermektedir. 2026 yılının ilk aylarında yüz binlerce hektarlık alanın ihaleye açılması, 2028 yılına kadar binlerce yeni maden sahasının planlanması, ekolojik yaşam alanlarının kamusal yarar değil şirket yararı ekseninde değerlendirildiğine ilişkin kaygıları artırmaktadır.

Özellikle Hakkâri'de Zap Suyu çevresinde faaliyet gösteren maden işletmeleri hakkında su kaynaklarının kirlendiği, tarım ve hayvancılığın olumsuz etkilendiği, dağ ekosistemlerinin parçalandığı, doğal yaşam alanlarının geri dönüşü olmayan biçimde zarar gördüğü yönünde yoğun iddialar bulunmaktadır. Aynı şekilde Cilo-Sat Buzulları çevresindeki müdahaleler ve plansız turizm uygulamalarının iklim krizinin etkilerini daha da ağırlaştırdığı yönünde bilimsel ve toplumsal kaygılar mevcuttur.

Ekolojik kriz çağında doğa yalnızca ekonomik büyümenin girdisi olarak görülemez. Dağlar, nehirler, meralar ve ormanlar gelecek kuşakların ortak yaşam mirasıdır. Hakkâri'de yaşananlar yalnızca bir çevre sorunu değil; yaşam hakkı, gıda güvenliği, su hakkı, kültürel varlıkların korunması ve demokratik katılım hakkı meselesidir. Bugün Zap Vadisi'nde ortaya çıkan tahribat, yalnızca bir vadiyi değil; bölgenin ekolojik bütünlüğünü tehdit etmektedir.

Bu çerçevede; Hakkâri başta olmak üzere ülke genelinde ve bölge kentlerinde yaşam alanlarını, su havzalarını, meraları, yaylaları ve dağ ekosistemlerini tehdit eden rant ve madencilik odaklı politikaların yol açtığı ekolojik yıkımın durdurulması; doğanın sermaye birikiminin sınırsız kullanım alanı olarak görülmesine son verilmesi; Zap Havzası ve Cilo-Sat ekosistemi başta olmak üzere geri dönüşü mümkün olmayan tahribat riski altındaki alanların koruma altına alınması; halkın yaşam ve çevre hakkını ortadan kaldıran uygulamalara karşı etkili denetim mekanizmalarının işletilmesi; doğa kırımına yol açan faaliyetler hakkında gerekli işlemlerin başlatılması ve ekolojik adaletin sağlanması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	